

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

SPRÁVA

o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v stredných odborných školách a u zamestnávateľov, ktorí poskytovali odborné vzdelávanie a prípravu v systéme duálneho vzdelávania v školskom roku 2019/2020 v SR

Na zistenie stavu odstránenia nedostatkov sa uskutočnilo **20** následných inšpekcií v **20 stredných odborných školách (SOŠ)**, z nich bolo 12 štátnych, 5 súkromných a 3 cirkevné. Vyučovaci jazyk slovenský malo 18 škôl, 1 škola mala jazyk maďarský a 1 SOŠ slovenský a anglický.

Následné inšpekcie sa vykonali aj u **5 zamestnávateľov** poskytujúcich odborné vzdelávanie a prípravu v systéme duálneho vzdelávania.

Z celkového počtu inšpekcií (**25**) bolo 9 realizovaných po komplexných inšpekciách a 11 po tematických s rôznym predmetom kontroly. Opätovne po následnej inšpekcii sa vykonalo 5 inšpekcií.

Podľa závažnosti zistených nedostatkov Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) uplatnila **spolu 103** odporúčaní (SOŠ a zamestnávateľom), uložila **7** opatrení (SOŠ) a zo strany kontrolovaných subjektov (SOŠ a zamestnávateľov) bolo prijatých **89** opatrení na odstránenie nedostatkov.

Z celkového počtu uplatnených opatrení sa plnenie 1 nedalo hodnotiť¹.

Riaditelia škôl a zamestnávatelia akceptovali termíny zasielania správ o prijatých opatreniach a o splnení uložených opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, žiadnu zo správ nebolo potrebné vrátiť na prepracovanie.

Stredné odborné školy

V SOŠ bolo uplatnených **175** opatrení: **91** odporúčaní (akceptovaných 73,63 %) a **84** opatrení prijatých kontrolovaným subjektom alebo uložených ŠŠI (splnených bolo 90,79 % prijatých opatrení a 71,43 % uložených opatrení).

Tabuľka 1 – Uplatnené opatrenia v stredných odborných školách

Spolu	175					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	91		77		7	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	67	73,63 %	69	90,79 %	5	71,43 %
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
0	0 %	1	1,30 %	0	0 %	

Nedostatky zistené pri inšpekciách v SOŠ

Uplatnené **odporúčania** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

- **školského vzdelávacieho programu**
 - nerozpracovanie vlastných spôsobov, foriem, postupov a kritérií hodnotenia jednotlivých predmetov vo vnútornom systéme kontroly a hodnotenia žiakov

¹ posudzuje sa v súvislosti s aktuálnymi zmenami vzniknutými v kontrolovanom subjekte – neabsolvovanie inovačného funkčného vzdelávania riaditeľkou školy (nástup novej riaditeľky)

- neimplementovanie odporúčaní profesijnej organizácie (nedoplnenie profilu absolventa o informácie s previazaním na povolanie, pre ktoré sa absolvent pripravoval)
- neúplné zapracovanie jednotlivých tém a čiastkových kompetencií Národného štandardu finančnej gramotnosti
- **riadenia školy**
 - neefektívny vnútorný systém kontroly a hodnotenia pedagogických zamestnancov a žiakov (nevykonávanie analýzy zistení, neprijímanie opatrení na odstránenie nedostatkov)
 - nerealizovanie kontroly výchovno-vzdelávacieho procesu so zameraním na rozvoj jednotlivých kompetencií žiakov (najmä poznávacích, občianskych, sociálnych zručností a kompetencií k celoživotnému učeniu) a na využívanie efektívnych stratégií vyučovania
 - nevypracovanie účinného plánu na podporu menej úspešných žiakov a neprijímanie opatrení na zlepšenie ich výchovno-vzdelávacích výsledkov
 - neplnenie kompetencií predmetových komisií, nevyužívanie ich potenciálu pri skvalitňovaní výchovno-vzdelávacieho procesu
 - nekorektné vedenie pedagogickej dokumentácie
 - nevytvorenie podmienok pre vznik žiackej školskej rady a jej participáciu na rozhodovacích procesoch v oblasti výchovy a vzdelávania
 - nedostatky v zabezpečení organizácie kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelania (nestanovenie dĺžky kurzu pre uchádzačov s ohľadom na posledný úspešne ukončený ročník základnej školy, nedodržiavanie jazykovej nadväznosti cudzieho jazyka vyučovaného v základnej škole s cudzím jazykom poskytovaným v kurze)
- **zabezpečenia podmienok výchovy a vzdelávania**
 - nevykonávanie pravidelného monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov, nevyhodnocovanie jeho výsledkov a neprijímanie následných opatrení
- **výchovno-vzdelávacieho procesu**
 - nepodporovanie rozvoja poznávacích kompetencií žiakov nezaradovaním úloh na rozvoj vyšších myšlienkových procesov a kritického myslenia
 - neimplementovanie efektívnych stratégií vyučovania smerujúcich k posilneniu kooperácie a vzájomnej konštruktívnej komunikácie žiakov
 - nevytváranie príležitostí žiakom na prezentovanie názorov a hodnotových postojov
 - neuplatňovanie formatívneho hodnotenia stimulujúceho žiakov k úvahe nad vlastným procesom učenia sa

Uplatnené **opatrenia** uložené ŠŠI, alebo prijaté vedúcimi pedagogickými zamestnancami na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

- **školského vzdelávacieho programu**
 - nevypracovanie učebných plánov v súlade s rámcovými učebnými plánmi a ich poznámkami (nedodržanie stanoveného minimálneho počtu vyučovacích hodín, nezaradenie predmetov do príslušnej vzdelávacej oblasti, neakceptovanie delenia tried na skupiny, nezaradenie niektorých predmetov do učebného plánu, nevypracovanie poznámok k učebným plánom vzhľadom na reálnu organizáciu vyučovania)
 - nevypracovanie učebných osnov predmetov najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom príslušného štátneho vzdelávacieho programu
 - neprerokovanie školských vzdelávacích programov s príslušnými subjektmi koordinácie odborného vzdelávania a prípravy

- neakceptovanie poznámok rámcového učebného plánu pri organizovaní kurzov a pohybových aktivít
- **riadenia školy**
 - nevydávanie rozhodnutí riaditeľa školy v súlade s jeho kompetenciami a právnym predpisom (o povolení vykonať komisionálnu skúšku v prípade konania rozdielových skúšok alebo po absolvovaní kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelania...)
 - nezabezpečenie vyučovania pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky
 - zriaďovanie spoločných tried z dvoch nepríbuzných študijných odborov
 - spájanie žiakov rôznych ročníkov na vyučovanie povinných predmetov
 - prekročenie určeného počtu žiakov na jedného učiteľa odbornej praxe/majstra odbornej výchovy
 - nevytvorenie podmienok pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami prostredníctvom individuálneho vzdelávacieho programu
 - nevedenie pedagogickej dokumentácie na tlačivách podľa vzorov schválených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR
 - nedodržanie metodického pokynu na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl (nevykonávanie priebežnej klasifikácie žiakov, nevedenie evidencie o každom hodnotení žiaka, uplatnenie neplatných klasifikačných stupňov)
- **zabezpečenia prijímacieho konania**
 - zverejnenie zoznamu uchádzačov bez informácie, či uchádzač vykonal prijímaciu skúšku úspešne alebo neúspešne
- **priestorových a materiálno-technických podmienok**
 - nedodržanie normatívo materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre vyučované učebné a študijné odbory (aj na elokovaných pracoviskách škôl)
- **zabezpečenia podmienok výchovy a vzdelávania**
 - neprerokovanie školského poriadku v rade školy
 - nevedenie všetkých podrobností v školskom poriadku v súlade s právnym predpisom – nerozpracovanie podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím
 - nezabezpečenie stanovenej organizácie vyučovania (neurčenie prestávky medzi dopoludňajším a popoludňajším vyučovaním v trvaní najmenej 30 minút)
 - nezabezpečenie vhodných pracovných podmienok na vykonávanie praktickej prípravy žiakov v zmysle bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

Zamestnávateľa, ktorí poskytovali odborné vzdelávanie a prípravu žiakov v systéme duálneho vzdelávania

Pri inšpekciách vykonaných u zamestnávateľov bolo uplatnených **24** opatrení: **12** odporúčaní, z ktorých bolo 41,67 % akceptovaných; **12** opatrení prijatých zo strany kontrolovaného subjektu, ktoré boli všetky splnené.

Tabuľka 2 – Uplatnené opatrenia u zamestnávateľov

Spolu	24					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	12		12		0	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	5	41,67 %	12	100 %	0	0 %
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
	0	0 %	0	0 %	0	0 %

Nedostatky zistené pri inšpekciách u zamestnávateľov

Uplatnené **odporúčania** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

- nevypracovania hodnotiaceho listu žiaka na praktickom vyučovaní
- nezosúladenia oblastí hodnotenia a klasifikácie zadefinovaných vo vnútornom poriadku s hodnotiacim listom žiaka
- nerozvíjania kompetencií žiakov k celoživotnému vzdelávaniu nevytváraním priestoru na hodnotenie vlastných výkonov žiaka a rovesníckych výkonov
- nepodieľania sa na modernizácii priestorov a materiálno-technického vybavenia školských dielní, v ktorých žiaci vykonávali praktickú prípravu v systéme duálneho vzdelávania

Uplatnené **opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

- nezverejnenia oznámenia o možnosti absolvovať odborné vzdelávanie a praktickú prípravu v príslušnom odbore v systéme duálneho vzdelávania na webovom sídle zamestnávateľa
- nevypracovania vnútorného poriadku pracoviska praktického vyučovania
- neuvádzania všetkých náležitostí alebo nesprávnych údajov v učebnej zmluve (napr. neuvedenie organizácie štúdia v súlade s ustanovenou organizáciou výchovy a vzdelávania v stredných školách, nezpracovanie všetkých možností ukončenia zmluvného vzťahu)
- neuvádzania všetkých náležitostí v zmluve o duálnom vzdelávaní (napr. neuvedenie zoznamu inštruktorov a hlavných inštruktorov, časového harmonogramu praktického vyučovania, miesta výkonu praktického vyučovania a jeho rozsahu)

Zriaďovateľovi školy v Nitrianskom kraji² bolo zaslané **upozornenie** týkajúce sa neplnenia normatívu materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a zaistenia odbornosti vyučovania nižšej ako 70 %. Nedostatky škola odstránila.

Riaditeľka školy³ nerešpektovala opatrenia ŠŠI týkajúce sa málo vyhovujúcej úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu a zistené boli aj ďalšie nedostatky týkajúce sa organizácie vyučovania. Na základe uvedených zistení bol na nedostatky **upozornený** zriaďovateľ školy⁴.

Záver

Akceptácia odporúčaní (74 % v SOŠ a 42 % u zamestnávateľov) mala pozitívny vplyv na činnosť kontrolovaných subjektov. Vytvorili sa predpoklady na zvýšenie kvality vyučovacieho procesu v nadväznosti na rozvíjanie sledovaných kompetencií žiakov, na elimináciu počtu menej úspešných žiakov i na zaistenie bezpečného školského prostredia. K napĺňaniu edukačných cieľov by malo prispieť aj uskutočnenie vzájomných hospitácií, otvorených hodín a vzájomná výmena skúseností medzi pedagogickými zamestnancami. Zamestnávatelia zosúladili oblasti hodnotenia a klasifikácie žiakov vo vnútornom poriadku s hodnotiacim listom žiaka, čím vytvorili predpoklady pre ich objektívne hodnotenie.

Neakceptovanie odporúčaní (26 % v SOŠ a 58 % u zamestnávateľov) má za následok pretrvávanie nedostatkov v rozvíjaní kľúčových kompetencií žiakov v predmetoch teoretického vzdelávania a praktickej prípravy nielen v školách, ale aj na pracoviskách praktického vyučovania.

Splnením prijatých (91 % v SOŠ a 100 % u zamestnávateľov) alebo uložených (71 % v SOŠ) **opatrení** boli vytvorené predpoklady na zefektívnenie riadenia školy, zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania a skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Školy zosúladili školské vzdelávacie programy so štátnym vzdelávacím programom, čo malo pozitívny dopad na poskytovanie štátom garantovaného obsahu vzdelávania. Úpravou školských poriadkov vytvorili podmienky na ochranu žiakov pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím. Zamestnávatelia doplnili učebné zmluvy a zmluvy o duálnom vzdelávaní, čím ich zosúladili s príslušným právnym predpisom, zverejnili oznámenie o možnosti absolvovať praktickú prípravu v systéme duálneho vzdelávania na svojich webových sídlach, čím zabezpečili lepšiu informovanosť žiakov a ich zákonných zástupcov.

Nesplnenie prijatých (9 % v SOŠ) a **uložených opatrení** ŠŠI (29 % v SOŠ) malo nepriaznivý dopad na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu v školách. V niektorých školách stále pretrvávali nedostatky v zabezpečení vyučovania pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady, v zabezpečení absentujúcich položiek normatívu priestorového a materiálno – technického vybavenia vyučovaných odborov, v nerozpracovaní učebných osnov v súlade s učebným plánom, v nevypracovaní poznámok k učebným plánom a v neprerokovaní školských vzdelávacích programov so subjektami koordinácie odborného vzdelávania, nezlepšili sa ani psychohygienické podmienky vyučovania.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom stredných odborných škôl

- vypracovať a uplatňovať efektívne nástroje na zisťovanie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu, pravidelne zovšeobecňovať výsledky kontroly a informovať pedagogických zamestnancov o oblastiach vyžadujúcich si zlepšenie

² Stredná odborná škola drevárska, Pilska 7, Topoľčany; zriaďovateľ: Nitriansky samosprávny kraj

³ Hotelová akadémia, Štefánikova 28, Humenné

⁴ Prešovský samosprávny kraj

- sledovať uplatňovanie efektívnych stratégií s cieľom rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov
- využívať odborné vedomosti členov predmetových komisií pri riadiacej činnosti a napĺňaní edukačných cieľov
- zefektívniť vnútorný systém kontroly, prijímať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a dôsledne sledovať ich plnenie
- zapájať členov žiackej školskej rady do riešenia problémov súvisiacich s výchovou a vzdelávaním

Zamestnávateľom

- rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov v predmetoch praktickej prípravy